MINISTERUL EDUCAȚIEI
ROMÂNIA
UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE „GEORGE EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ

FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE „PETRU MAIOR”

Acta Marisiensis. Philologia
Volume 4, Issue 1/ September 2022
p-ISSN: 2668-9537, e-ISSN: 2668-9596

sciendo

10.2478/amph-2022-0077

EMANUELA ILIE, CLAUDIA TĂRNĂUCEANU (COORD.), SURSE ȘI VALORI ALE EDUCAȚIEI. PERSPECTIVE PLURIDISCIPLINARE, EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” IAȘI, 2021

***Lucreția Pascariu*[1]**

[1]*PhD Student, ,,Alexandru Ioan Cuza” University of Iași*

Abstract: *Volume Surse și valori ale educației. Perspective pluridisciplinare (Educational Sources and Values. Multi-disciplinary Perspectives) ("Alexandru Ioan Cuza" University Publishing House, Iași, 2021) consists of some of the works presented during the Valorile educației – educația valorilor din Antichitate până azi. Abordări teoretice, soluții practice (Educational Values – Education of Values from Ancient Times to Nowadays. Theoretical Approaches, Practical Solutions) National Symposium (5th edition, Iași, 2018, 6th edition, Iași, 2020) by researchers, academic professors and PhD candidates trained in different fields (linguistics, theory, history, literary critics, compared literature, philosophy, theology, visual arts, educational sciences). Grouped in three distinct sections (Antiqua, mediaevalia et humanistica; Moderna et contemporanea; Didactica), the studies highlight different perspectives on new research fields. Unlike the Symposium's previous volumes, the coordinators dedicated a distinct section to the approach of educational processes from an axiological perspective and to the discussion of values as didactic landmarks (conceptual challenges, procedural difficulties and methodological solutions)*

Keywords: *didactic landmarks, axiological perspective, approach of educational processes*

Volumul *Surse și valori ale educației. Perspective pluridisciplinare* (Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2021) cuprinde o parte dintre lucrările susținute, în cadrul Simpozionului Național „Valorile educației – educația valorilor din Antichitate până azi. Abordări teoretice, soluții practice” (edițiile a V-a, Iași, 2018 și a VI-a, Iași, 2020), de către cercetătorii, profesorii universitari și doctoranzii formați în diverse domenii (lingvistică, teorie, istorie, critică literară, literatură comparată, filosofie, teologie, arte plastice, științe ale educației) (p. 7). Grupate în trei secțiuni distincte (*Antiqua, mediaevalia et humanistica*; *Moderna et contemporanea*; *Didactica*), studiile relevă perspective variate asupra noilor câmpuri de cercetare. Spre deosebire de volumele anterioare ale simpozionului, coordonatoarele au dedicat o secțiune aparte „abordării proceselor educaționale din perspectivă axiologică și discutării valorilor ca repere didactice (provocări conceptuale, dificultăți procedurale și soluții metodologice)” (p.7).

Secțiunea *Antiqua, mediaevalia et humanistica* este deschisă de articolul Marcelei Ciortea, *Note istorice/ note mitologice în ediția blăjeană a Odelor lui Horatius*, care realizează

© 2022 Published by University Press, Târgu Mureș, România, 2022. This is an open access article under the CC BY 4.0 license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

un studiu detaliat asupra traducerilor în limba română a *Odelor* lui Horatius (ediția lui Gavril Pop din 1904, ediția lui E. Lovinescu din 1923 și ediția lui G. Călinescu din 1970), pledând pentru reeditarea ediției lui Gavril Pop. Spre deosebire de traducerile lui Lovinescu și Călinescu, traducerea lui Gavril Pop este un studiu complet după modelul edițiilor europene: „text latinesc, traducere românească și foarte ample adnotări, arhitectură inspirată din marile ediții europene" (p. 17).

La rândul său, Iulian Gabriel Hrușcă urmărește în *Rezistența elegiacă din timpul Principatului lui Augustus* raportul dintre operele poeților elegiaci și regimul augustin. Reformele – religioase și militare – lui Augustus au determinat apariția unei reacții în rândul poeților elegiaci. Aceștia au recurs la un registru contextul (militar, religios și moral) ce se opunea realității romane (p. 34). Elegiile poeților latini se transformă într-un act de rezistență față de un regim care militează pentru „legiferarea vieții private și codificarea naturii umane" (p. 37). Cercetătorul reușește să prezinte cu acuitate implicațiile regimului lui Augustus asupra Romei, odată cu reacțiile codificate ale poeților latini (ex. Ovidius, Tibullus și Propertius).

În *Filosofia ca medicina animi în scrierile protreptice antice*, Constantin-Ionuț Mihai observă relația dintre medicină și filosofie în literatura „protreptică"; acea literatură alcătuită din scrieri variate ce îndeamnă publicul „la o doctrină, la o școală filosofică sau la un mod de viață" (p. 42). Fiind dedicată „fenomenului convertirii" (p. 42), literatura „protreptică" mizează pe experiența personală a individului. Scrierile și discursurile lui Antiphon, Platon, Cicero, Epictet ș.a.m.d. conțin pasaje de factură didactică și moralizatoare specifice modelului protreptic; analogia între terminologia medicală şi activitatea filosofică constituie, după cum remarcă cercetătorul, o practică didactică menită să educe publicul (pp. 46-47). Ca urmare, autorul unui text protreptic apela la termenii artei medicale pentru a demonstra utilitatea demersului filosofic/ didactic.

În aceeași secțiune, cercetătorul Liviu Petcu urmărește *Rolul Sfintei Monica. Mama Fericitului Augustin, în dialogurile de la Classiciacum*. La *Classiciacum*, Augustin a abordat majoritatea ideilor pe care le-a dezvoltat ulterior în confesiunile sale. Liviu Petcu observă într-un episod al întâlnirilor cum Monica devine o „co-protagonistă" (p. 84) la *Dialoguri*. Aceasta ghidează discuția despre viață și fericire, determinându-l pe tânărul Augustin să-i respecte înțelepciunea „izvorâtă din credința religioasă" (p. 96). Cercetătorul readuce în discuție un episod de mare însemnătate pentru parcursul religiei creștine, accentuând totodată implicarea femeilor-filosofi (în *De ordine*) în perioada Antichității și a Evului Mediu timpuriu.

De asemenea, Claudia Tărnăuceanu realizează în studiul *Epitafurile lui Cicero – parte a unui „proces curricular" al Antichității târzii* o analiză lexicologică asupra culegerii de texte *Epitaphia Ciceronis*. Textele scolastice cuprinse în volum au fost catalogate ca „simple exerciții realizate fie de un elev, fie de un profesor" (p. 101). Claudia Tărnăuceanu consideră că acestea au un singur autor (p. 101); intenția acestuia a fost fără îndoială una didactică, căci versurile și exercițiile compuse erau un exemplu pentru formarea unor „abilități de creare a unor versuri pe o temă dată și de stimulare a interesului și competitivității tinerilor" (p. 103). Studiul este însoțit de traducerea din latină a epitafurilor pentru a susține rolul didactic al acestora.

Secțiunea *Moderna et contemporanea* cuprinde o serie de studii din domeniul artelor plastice, al teologiei şi lingvisticii, al istoriei şi criticii literare. În *„Aristocratul" Al.O. Teodoreanu*, Diana Blaga realizează un studiul postural asupra membrului de seamă al boemei ieșene, Păstorel Teodoreanu. Imaginea exterioară, elementele de gestică și mimică, îmbrăcămintea și atitudinea sunt acele „elemente constitutive" (p. 116) ce contribuie la crearea posturii unui autor. În linia teoriilor lui Jérôme Meizoz și Nathalie Heinich, studiul Dianei Blaga descrie *postura* lui Păstorel drept „o strategie de ocupare a unui loc pe scena românească literară interbelică" (p. 116).

O altă perspectivă propune Irina Chirica prin articolul *Valori în zonele de contact cultural și etnic. Scriitoarea Leslie Marmon Silko*. Cercetătoarea prezintă influențele din opera scriitoarei amerindiene Leslie Marmon Silko. În opera sa, Silko a reliefat valorile culturale amerindiene formate într-un *melting pot* cultural. Irina Chirica aduce în discuție opera unui scriitor contemporan, ce-și creează o identitatea culturală la confluența vechilor structuri „tradiționale ale populației băștinașe" cu „normele și valorile culturii dominante" (p. 125).

Tot în secțiunea *Moderna et contemporanea* sunt grupate și articolele profesorilor universitari Felicia Dumas, Luminița Hoarță Cărăușu, Adrian Jicu și Emanuela Ilie. Felicia Dumas în *Les valeurs chrétiennes et la formation spirituelle de l'homme moderne dans les homélies d'un grand théologien orthodoxe français contemporain* prezintă rolul didactic și impactul predicilor părintelui Placide Deseille (1926 – 2018) în societatea franceză. Abordând tot problema discursului religios, Luminița Hoarță Cărăușu realizează un studiu analitic pe un corpus de texte (*Corpus de română vorbită actuală nedialectală*, Iași, 2013; două texte de Arsenie Boca publicate la Deva în 2006: *Cărarea Împărăției*, *Cuvinte vii*) urmărind „tipurile de mărci pragmatice în discurs" (p. 151). Rolul acestora rămâne întru totul unul didactic, căci urmăresc: 1. organizarea și structurarea discursului („pe de-o parte...pe de altă parte"); 2. sporirea atenției destinatarului („noi însă zicem", „credem", „e și explicabil"); 3. ordinea cronologică a discursului („de aceea", „iată", „iar", „și"), 4. introducerea unei informații cu rol explicativ („căci", că"); 5. solicitarea confirmării sau a acordului („adevărat?", „nu-i așa?", „așa-i?"); 6. marca discursivă cu rol tematizator „deci" și marca discursivă „or".

Adrian Jicu în *Ideea de valoare estetică în creația bacoviană. Accepțiuni și reprezentări poetice* analizează creația bacoviană din perspectiva „unei poziții ideologic-estetice" neformulată explicit de poet (pp. 165-166). Criticul încearcă o recompunere a acestei poziții analizând „aidoma unui puzzle" (p. 166) versuri, răspunsuri la anchete, interviuri sau mărturisiri autobiografice care conțin, sau nu, aluzii teoretice. Se pare că Bacovia se dovedește „un marginal" (p. 172) care rămâne fidel crezului său căci el scrie precum simte.

În *Suferința ca valoare*, Emanuela Ilie investighează corpul traumatizat de cancer în jurnalul de spital al antropologului Vintilă Mihăilescu – *În căutarea corpului regăsit. O ego-analiză a spitalului* (2019). Spre deosebire de jurnalele de criză scrise de Mioara Grigore, Loredana Caia, Chris Simion-Mercurian sau Camelia Răileanu, jurnalul lui Vintilă Mihăilescu se articulează în jurul unui *topos*, al unei „povești de supraviețuire" (p. 178), utilizând râsul și logoterapia ca mijloace de „întoarcere la (prea)uman" (p. 186).

În aceeași secțiune se înscriu și articolele Ameliei Sandu-Andrieș (*Joan Miró – Balerinul. Intertextualități*, *Două perspective asupra Christului răstignit: Ioan al Crucii și Salvador Dalí*), care apelează la artele plastice pentru a-l aduce mai aproape pe cititorul român de cultura și literatura spaniolă. Dacă în primul articol *Balerinul* (1925) lui Joan Miró reconstituie „o stare" prin corpul neuniform ce supraviețuiește prin dans, în *Două perspective asupra Christului răstignit* cercetătoarea apelează la tabloul lui Dalí, *Cristo de San Juan de la Cruz* (1951). pentru a-l aduce pe cititorul român aproape de literatura spaniolă mistică (în special de opera lui Ioan al Crucii) din secolul al XVI-lea.

Ultima secțiune – *Didactica* – este dedicată întru totul procesului educațional. În primul articol, Marius-Mircea Crișan și Aba-Carina Pârlog promovează învățarea centrată pe student, însă printr-o valorificare a feedback-ului prin intermediul instrumentelor digitale. Dezvoltată în cadrul proiectului ELSE European Erasmus + Project, platforma EVOLI se dovedește a fi un nou instrument ce oferă feedback instant studenților ce urmăresc înregistrarea activității didactice. De asemenea, profesorii pot identifica cu ușurință „părțile neclare ale videoclipurilor utilizate" (p. 222) și pot reveni asupra acestora într-o întâlnire ulterioară.

Angelica Hobjilă readuce în discuție în cele două articole, *Concretizări verbale, nonverbale și paraverbale ale stării de adult în comunicarea „actorilor" din spațiul grădiniței/ școlii* și *Realizări ale deixisului temporal în comunicarea didactică*, importanța adaptării

discursului la procesul didactic prin utilizarea instrumentelor verbale și paraverbale sau chiar a deixisului temporal de tipul „aici”, „acum”. În aceeași manieră, Mihaela Lupu analizează caracterul ludic al titlurilor din presa contemporană franceză. Acestea utilizează procedee lingvistice, retorice și stilistice pentru a crea formă expresivă unică.

În cele din urmă, articolul Roxanei Vieru, *Paremiologia ca instrument auxiliar folosit în procesul didactic*, pledează pentru importanța proverbelor în procesul educațional. Cercetătoarea urmărește parcursul proverbelor de-a lungul evoluției umanității; papirusurile Egiptului, tăbliețele Mesopotamiei, Biblia, *Iliada*, *Legile* lui Platon, scrierile teologului Erasmus din Rotterdam și textele modernității cuprind numeroase proverbe ce promovează valori morale, sociale, intelectuale și practice.

Fără îndoială, volumul *Surse și valori ale educației. Perspective pluridisciplinare* cuprinde studii importante asupra abordărilor teoretice și a soluțiilor practice specifice procesului educațional indiferent de natura domeniul de cercetare (lingvistică, teorie, istorie, critică literară, literatură comparată, filosofie, teologie, arte plastice, științe ale educației), oferind o imagine de ansamblu asupra surselor și valorilor implicate.